

Asia: VN/14961/2024

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

Suunnitelman valmistelun lähtökohtana on ollut uusien politiikkatoimien määrittäminen kaikille sektoreille taakanjakoasetuksen alla. Sektorikohtaisia päästövähennystavoitteita ei ole määritelty, lukuun ottamatta liikennesektoria, jolle on asetettu tavoitteeksi puolittaa päästöt vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 2005.

Kaupan liitto pitää tärkeänä, että muiden sektorien saavuttamatta jääneitä tavoitteita ei siirretä muiden sektorien kasvaneiksi tavoitteiksi.

Liikenne

Avovastaus

Esitetyt toimet ovat oikeansuuntaisia. Tukien kohdentamisen vaikutuksia on arvioitava perusteellisesti. Näkemyksemme mukaan tieliikenteen päästökaupan tulot tulee käyttää täysimääräisesti tieliikenteen päästötavoitteiden tukemiseen, esimerkiksi TEN-T-verkon ulkopuolisen liikennesähkön jakeluverkon kehittämiseen. Suomessa on rakennettu varsin kattava liikennesähkön jakeluverkko henkilöautoille (vast.) pääasiassa kaupan alan toimijoiden investoinneilla ja lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti, mutta kohdennettua julkista tukea tarvitaan sinne, missä markkinaehtoisuus ei toteudu.

Maatalous

Avovastaus

Metsien hiilinielujen supistumisesta mahdollisesti aiheutuvia päästöjä ei tule siirtää vähennystaakaksi taakanjakosektorille. Tämä tulee varmistaa energia- ja ilmastostrategiassa.

Maatalouden tukien tulisi aidosti ohjata vähäpäästöiseen maataloustuotantoon.

Rakennusten erillislämmitys

Avovastaus

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin kansallisessa toimeenpanossa tulisi keskittyä aidosti päästöjä vähentäviin toimiin, eikä muihin toimiin (Vrt. vaade rakentaa turhia ja/tai alitehoisia sähkölatauspisteitä).

EU-sääntelyn kansalliset tulkinnat ja/tai lisävaatimukset eivät saa johtaa turhaan ja päästöjen vähentämisen kannalta tehottomaan peruskorjaamiseen.

Kotitalousvähennyksen laajentaminen tukemaan myös taloyhtiöiden energiatehokkuustyötä sekä energiakonversiota olisi tehokas keino vauhdittaa esimerkiksi öljylämmityksestä luopumista.

Työkoneet

Avovastaus

Työkoneet ovat kiertotalouden ytimessä, samoin kuin niiden vuokraus. Työkoneet on tehty uudelleen rakennettaviksi erilaisia käyttötarkoituksia varten sekä suunniteltu kierrätettäväksi elinkaarensa lopussa.

Luonnoksessa todetaan, että siirtymä vähäpäästöisiin työkoneisiin etenee hitaasti muun muassa koneiden pitkien käyttöaikojen, vähäpäästöisten työkoneiden korkeiden hankintahintojen sekä kehittymättömän vaihtoehtoisen käyttövoimien infrastruktuurin takia. Käyttökustannuksista tulee kuitenkin pienemmät, jos infra on kunnossa.

Työkoneiden päästölaskenta perustuu arvioon, jossa vuosittaiset käyttötuntimäärät on arvioitu. Työkoneiden suuren määrän takia jokaisen yksittäisen koneen käyttötuntimittarien lukeminen ei onnistu. Uusissa työkoneissa se onnistuu etänä, joten ongelma tulee poistumaan.

Vanhoja työkoneita käytetään tiettyihin työsuoritteisiin käyttöarvonsa takia, mikä on suurempi kuin rahallinen arvo. Konekannan uusiutumista tukemalla tämä haaste pienenee.

Suhtaudumme myönteisesti vaihtoehtoisten käyttövoimien sekä siihen liittyvän infrastruktuurin edistämiseen. Infrastruktuurin kehittäminen ohjaten hyötyä työkoneiden lisäksi raskasta liikennettä tukemaan on kustannustehokas ratkaisu, esimerkkinä satamat ja logistiikkakeskukset.

Jätehuolto

Avovastaus

Kaupan ala kantaa merkittävää vastuuta kierrätyksessä niin järjestelyjen kuin kustannustenkin osalta. Kaupan alan on oltava mukana kierrättämisen järjestelyjen suunnittelu- ja valmistelutyössä. On tarkkaan selvitettävä mahdollisten kierrätyksen lisävelvollisuuksien vaikutukset kaupan alan kustannuksiin.

F-kaasut

Avovastaus

Kaupan ala on merkittävä kylmä-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden käyttäjä. Julkiset tuet ympäristöystävällisempien laitteiden päivittämiseksi ovat alan toimijoille tärkeitä.

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

Ei kommentoitavaa.

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

Ei kommentoitavaa

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

Kaupan alan vuonna 2024 päivitetty vähähiilisyystiekartta osoittaa, että kokonaispäästöistä lähes 98% syntyy yritysten arvoketjuissa. Yrityksillä on kuitenkin merkittävä mahdollisuus vaikuttaa arvoketjujensa toimintaan ilmastomuutoksen hillitsemiseksi, koska niillä on keskeinen rooli sekä tuotantoketjun hallinnassa että kuluttajarajapinnassa.

Kaupan ala on avaintekijä koko yhteiskunnan ilmastotyössä, ja yhteistyöllä voimme saavuttaa tavoitteemme päästöjen hillitsemisessä. Sitä varten tarvitsemme tasapuolisen ja ennustettavan sääntely-ympäristön, kannustimia investointeihin sekä uusia veroratkaisuja, jotka edistävät kaupan yritysten kustannuskilpailukykyä ja reilua kilpailuasetelmaa globaalissa, rajattomassa taloudessa.

Kaupan alan tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja lähes päästötön vuoteen 2050 mennessä. Sidosryhmädialogin vahvistaminen ja alan osaamisen kehittäminen on keskeistä, samoin palvelualojen toimintaedellytyksiä vahvistava tuki ja politiikkatoimet.

Tasapuolisen ja ennustettavan sääntely-ympäristön luominen on tärkeää, jotta yritykset uskaltavat investoida vähähiilisiin ratkaisuihin. Sääntelystä ei saisi syntyä kohtuutonta kuormaa yrityksille.

Kaupan alan toimijoilla on suuri merkitys valikoiman tarjoamisessa. Asiakkaat luovat kysynnällään pohjan valikoimalle, ja tietoisten asiakkaiden vaatimusten myötä kauppa voi kehittää tarjoamaa. Samalla kaupan alan toimijoilla on mahdollisuus aktiivisesti ohjata asiakkaiden päätöksiä laadukkaan tiedon ja tarjoaman avulla.

Kaupan alan toimijoilla on mahdollisuus uudistaa ja kehittää liiketoimintamallejaan tuomalla vastuullisuus toiminnan ytimeen. Tämä tarjoaa mahdollisuuden sekä kilpailuedulle että yrityksen rajat ylittävälle arvonluonnille. Kiertotalouden tuominen liiketoiminnan ytimeen on yksi oiva mahdollisuus kaupan alan toimijoille. Lainsäädännöllä ja muilla konkreettisilla toimilla voidaan tukea kiertotaloutta esimerkiksi ottamalla paremmin se huomioon mm. arvonnalis- ja muussa verotuksessa.

KULO- hankkeen raportissa kotitalouksien kulutusmenojen hiilijalanjäljen pienentämiseksi ehdotettiin tutkimuskirjallisuuden perusteella poikkihallinnollisia toimenpiteitä kuten taloudellisia ja viestinnän ohjauskeinoja, yhdyskuntasuunnittelun keinoja, kuluttajakäyttäytymiseen vaikuttamista mm. ympäristömerkinnöillä. Taloudellisen ohjauksen mahdollisina keinoina on esitetty tuotteiden elinkaariin päästöihin pohjautuvaa verotusta. Rajat ylittävä verkkokauppa nauttii tällä hetkellä etua verrattuna eurooppalaiseen ja suomalaiseen yritykseen koska siltä ei tällä hetkellä edellytetä samoja velvoitteita kuin EU-alueella toimivilta yrityksiltä. Ko. vaatimukset eurooppalaisille ja suomalaisille yrityksille heikentäisivät merkittävästi EU:ssa ja Suomessa toimivien yritysten kilpailuasemaa.

Suunnitelmassa esitetään tavoitteeksi mm. korjattavuuden ja huollettavuuden edistämistä tuotesuunnittelulla. Valtaosa EU:n alueella myynnissä olevista tuotteista valmistetaan EU:n ulkopuolella – miten pystytään vaikuttamaan tuotesuunnitteluun, erityisesti jos tuotteet myydään EU:n ulkopuolelta suoraan alustojen kautta kuluttajille?

Suunnitelmassa tuetaan nykyisten ilmasto- ja kiertotalousopetusmateriaalien jalkauttamista, mutta myös uuden materiaalin tuottaminen olisi tärkeää ja vaatinee panostuksia. Esimerkiksi ”Kiertotalous kuluttajakaupassa” -pelikirja on kattava opas kaupan alan toimijoille kiertotalouden tärkeimmistä teemoista. Pelikirjaa päivitetään säännöllisesti.

Julkiset hankinnat

Avovastaus

Julkisten hankintojen on tuettava esimerkiksi vähäpäästöisten työkoneiden käyttöä.

Muut poikkisektorit

Avovastaus

Ei kommentoitavaa.

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset**Avovastaus**

Suunnitelman toimet eivät saa heikentää kuluttajien ostovoimaa.

Muita huomioita**Avovastaus**

Yritysten raportointi- ja muita velvoitteita, eikä ilmastotyöstä koituvia kustannuksia saa kohtuuttomasti kasvattaa.

Hiilamo Simo
Kaupan liitto ry